

AnletsBladet

NR 2

APRIL 2013

Ordföranden har ordet

Styrelsens initiativ att testa medlemmarnas intresse för en enklare form av vidareutbildning – studiecirkel – har fått ett rungande bifall. De två cirklar som annonserades (Läsa gammal handskrift och MinSläkt) fulltecknades omedelbart. Båda dessa cirklar har dessutom dubblats under våren och en väntelista upprättas inför hösten. Gensvaret från er medlemmar är mycket stimulerande och vi kommer naturligtvis att fortsätta med och vidareutveckla denna form av vidareutbildning. Vårens två cirklar återkommer till hösten och om du är intresserad att vara med så hör av dig med din intresseanmälan.

Vi i styrelsen är övertygade om att det finns andra områden inom släktforskningen som också är intressanta för flera av våra medlemmar. Vår ambition är att starta nya studiecirklar så snart vi identifierat en grupp medlemmar som har ett gemensamt intresse och vi har hittat en kunnig och villig handledare.

För att underlätta insamling av idéer och önskemål från er så öppnar vi en ny e-postadress – cirkel@botvid.org. Vi ser fram emot att få ta del av dina förslag och önskemål. Vi hoppas på en utökad cirkelverksamhet redan till hösten.

Fram till dess passar jag på att önska en God och Glad Sommar!

K E Gräns

Litografiska Museet, Grudes ateljé & stentryckeri

Text: Anita Karlsson - Foto: Ingemar Lindström

Onsdag 20 feb. 2013 besökte 16 medlemmar museet vid Sundby gård i Huddinge. Vi blev väl mottagna och fick kaffe och kaka i utställningshallen. På stora affischer visades "Gömt och glömt" med vardagstryck från 1880-talet till 1940-talet. En av de 3-4 utställningar som museet har varje år.

Våra guider Jan, Manfred och Tommy berättade om bildtryck. Man använde förr träsnitt och kopparstick för att mångfaldiga bilder av olika slag. Musiker behövde noter och militärer kartor. På Karl XIV Johans tid användes en bärbar fältpress för kartor och den visades på museet.

Litografi betyder stenskrift. Det är en tryckmetod som uppfanns 1798

av tysken Alois Senefelder. Stenen man använder är bayersk kalksten från juraperioden. Den förbereds med slipning och infärgning innan konstnären tecknar bilden på stenen med fet krita. Man stryker på gummi arabicum som tränger in i stenen på de ställen som inte är täckta med krita. Stenen tvättas av och fuktas med vatten innan fet tryckfärg stryks på. Den fastnar i de feta partierna. Sedan lägger man på ett papper och för in stenen i en press och därefter är trycket färdigt. Om man vill ha fler färger på bladet måste man för varje färg göra om hela proceduren.

På 1860-talet trycktes den första skolplanschen med bilder på årsti-

Forts. på sid. 2

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Jo Carina Wolff, Storskiftesväg. 118
145 60 Norsborg. Tel. 08-531 822 47,
mobiltfn. 070-351 41 22

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 6082396

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Karl Erik Gräns, 778 23 53
V.ordf. Carin Johansson, 778 02 51
Sekr. Jo Carina Wolff, 531 822 47
E-post: jo.carina.wolff@telia.com
Kassör: Inger Feldhofer tel. 778 23 51
Klubbmäst. Arne Mattsson, 530 37116
Ledamot: Anita Karlsson, 530 333 10
Suppl. Mats Johansson, 6082396

AnletsBladet

Ansv.utg. Karl Erik Gräns, 778 23 53
E-post: keg@kegkonsult.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 371 16
E-post: armatt@telia.com

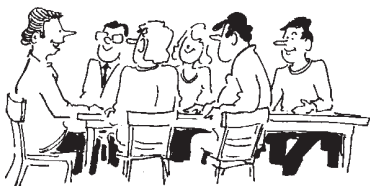
Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift **2013: 175:-**
Familjemedlem: **50:-**
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 778 23 51
E-post: inger@feldhofer.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Styrelsemöten kommer att hållas onsdagarna den 15/5, 28/8 2013.

Medlemsträffar

Vårens medlemsträffar blir den 17/4, 22/5 (utflykt). Läs mer under kalendarium på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vassa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Litografiska...forts. från sid. 1

derna. Mängder av planscher trycktes under de kommande 100 åren, men 1962 trycktes den sista.

I början på 1900-talet lärde man sig i USA att trycka på plåt och det kallas offsettryck. Färgen överförs till plåt och sedan till en gummiduk och därefter till papper.

Den mest kända affischen i Sverige är från Olympiska spelen i Stockholm 1912. Sveriges mest tryckta konstverk är "Grindslanten" som målades 1885 i Rotebro av August Malmström. Världens mest tryckta konstverk "Solsticken" såg vi också på museet.

Vi fick även se den stora 7 ton tunga stoppcylinderpressen "Johanna" från 1897. Den kan trycka 500 ark/timme och kräver tre personers arbete.

Mycket nöjda med detta intressanta studiebesök återvände vi i vintermörkret till våra hemtrakter.

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under våren 2013 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba öppet.

24 april (18-21) 8 maj (13-17)
13 maj (13-17) 15 maj (13-17)
29 maj (18-19)

Hösten inleds med...

4 sept. (13-17) 11 sept. (13-17)

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för **AnletsBladet** nr. 1/2013 har föreningen fått 17 nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna.

Inger Kullman	Norsborg
Bo Eriksson	Rönninge
Arne Sjöqvist	Huddinge
Kaj Nilsson	Uttran
Barbro Söderlund	Huddinge
Eva Hjelm	Norsborg
Rolf Lewander	Tullinge
Bo Johansson	Tullinge
Birgith Gustafsson	Grödinge
Rune Pettersson	Tullinge
Margareta Pettersson	Tullinge
Ingrid Sarin	Södertälje
Birgitta Bengtsson	Grödinge
Kenneth Averstad	Segeltorp
Monica Guirao	Stockholm
Gunnel Nilsson	Huddinge
Gunnel Lundström	Uttran

Släktforskardagarna i Köping

Släktforskardagarna den 23-25 augusti 2013 kommer att äga rum i Köping. Årets temat för släktforskardagarna 2013 är Bergslagen och järnet. Föreläsningar, rundvandringar, montrar och utställningar.

Läs mer om släktforskardagarna på hemsidan

www.sfd2013.se

Pressgrannar

Att vara fattig förr i tiden ...

AnGripen 2013 nr 1 innehåller en sammanställning av benämningar på fattiga människor från förr i tiden.

Släktforskning i Norden

Kerstin Jonmyren har samlat värdefull information för den som släktforskar i de Nordiska länderna inklusive Åland och Island. Artikelnen finns att läsa i AnKnytningen 2013 nr 1.

Centrala Soldatregistret i Skövde

I AnSiktet 2013 nr 1 kan man få lite faktauppgifter om detta register, samt tips om hur man ska söka.

Bouppteckningar, gamla mynt och Smedforskning

SLÄKT 2013 nr 1 innehåller flera intressanta artiklar. En artikel innehåller en beskrivning av själva bouppteckningen. En annan artikel förklarar värdet på gamla pengar – ett problem för många bland annat då det gäller att förstå en bouppteckning.

Den senaste handboken från Släktforskarförbundet – ”Släktforska!” presenteras också i en artikel. Boken finns i vårt bibliotek.

Domböcker.

Eivor Plantin har skrivit en personlig artikel ”Att ta hjälp av domböcker” i Värmlandsanor 2012 nr 2. Hon berättar där hur hon kunnat komplettera sin släktforskning med information från domböckerna.

Tidningarna finns i vårt forskarum på Broängsgården.

Årsmötet 2013

Det var 39 medlemmar som deltog i årsmötetsförhandlingarna. Till mötesordförande valdes Ingemar Lindström.

Styrelsen och revisorerna omvaldes samt även valberedningen.

Vår kassör Inger Feldhofer svarade på några frågor angående vår ekonomi. Vi har avsatt mer pengar än vanligt i budgeten för medlemsträffar, eftersom föreningen har 25-årsjubileum i år.

Styrelsens förslag på nya stadgar diskuterades och ändrades enligt medlemmarnas önskemål. Det gällde längre framförhållning angående inlämnandet av motioner.

Efter avslutat årsmöte berättade Mats Johansson om CD-skiivorna Polisunderrättelser, som föreningen köpt in. På annat ställe i Anletsbladet får ni mer information om dem.

Text: Anita Karlsson

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba. Buss 715 avgår från Tumba C och stannar utanför lokalen.

17/4 kl. 19.00 Medlemsträff

”Döden var en adelsman”

Författaren och historikern Christopher O'Regan besöker oss denna kväll och berättar om händelserna som ledde fram till mordet på Gustaf III.

Kaffe serveras från kl 18.30.

Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-.

22/5 Studiebesök

Stadsvandring i 1700-talets Gamla stan med Christopher O'Regan som guide.

Samling vid obeliskan vid Kungliga slottet kl 18.45. Vandringen tar ca 1 tim och en kvart. Avgift 50:- per person. Först till kvarn...

Föranmälan görs till Inger Feldhofer, e-post inger@feldhofer.se eller ring 08-778 23 51. □

Dagdriveri alternativt lösdriveri var i Sverige enligt 1885 års lag ett brott "underlåtenhet att försörja sig". Lösdriverlagen avskaffades officiellt så sent som 1964. I Finland kunde lösdrivare dömas till tvångsarbete ända fram till i början av 1970-talet.

Polisunderrättelser 1878-1941

Text: Mats Johansson

Stockholms Polisstyrelse gav från 1878 fram till 1960-talet ut ett häfte med namnet ”Polisunderrättelser”. I detta blad, som gavs ut 2-3 gånger i veckan (på slutet varje dag), förtecknades alla personer som efterlystes, släpptes fria, häktades och rymde. Från 1878 till 1941 omfattar det totalt 72.000 sidor med sammanlagt drygt 555.000 personnotiser (ett antal av dessa är samma person). Häftet skickades till landets över 500 polisdistrikt. 1965 omorganiserades polisen till 119 statligt styrda distrikt. Idag finns det 21 läns-polismyndigheter.

Botvidsbygdens Släktforskar-förening har nu köpt in 13 CD med dessa inskannade och sökbara. Det

består av så kallade pdf-filer med register omfattande 5 år i taget samt en fil per år med det årets häften.

Register för åren 1878-1900 finns dessutom på Arkiv Digital under ”Tryckt litteratur”.

För personerna i registret finns upplysningar angående personernas födelsedatum, födelseort, yrke, hemort och, i fråga om frigivna eller förrymda personer, deras signalement. I vissa fall, främst grova brottslingar, finns även foto.

Misstänker du att en person du letar efter kan förekomma i polisens register kan du själv söka efter personen i ”Polisunderrättelser” på en av våra datorer i Forskarrummet eller skicka en fråga till Akuten (akuten@botvid.org). □

kriminaltekniska anstalt, SKA. (idag SKL. Anstalt har ändrats till labratorium). SKA låg i Solna/Sundbyberg. Det flyttades till Linköping med den stora utflyttningen av statliga myndigheter. Polisunderrättelser ersattes sedermera av utskick från Kriminalunderrättelsetjänsten.

Text: Rolf Brauer

Föreningen för Smedsläktsforskning

Bergsbruket har i flera hundra år varit en av Sveriges viktigaste näringar. I centrum för produktionen stod länge smederna. De tillhör en yrkesgrupp som är intressant på många sätt, exempelvis i att yrket gick i arv i kanske högre utsträckning än inom andra yrkesgrupper så att långlivade smedsläkter bildades, att de var tidiga med att anamma släktnamn och att ibland långväga flyttningar var vanliga. Många hade också utländskt påbrå.

Att smed var ett relativt vanligt yrke gör att chansen är stor att man vid släktforskning träffar på smeder. Samtidigt gör de många flyttningarna att de kan vara svåra att följa. För att underlätta utforskandet finns Föreningen för Smedsläktsforskning, FFS. Föreningen är ett forum för alla med intresse för smeder. FFS arbetar med att samla och förmedla kunskaper om smeder och deras liv och släktskap. Under de snart 20 år som FFS funnits har en databas byggts upp som för närvarande innehåller mer än 240.000 personer. Den publiceras regelbundet, hittills i form av CD/DVD, och är en stor hjälp för den som söker anorna till en smed. Bland andra publikationer kan nämnas sammanställningar av smedsläkter, listor över järnbruk och brukspersonal, järnstämplor samt berättelser om smedernas liv. FFS har en egen tidning Smedsforskaren, som vill förmedla gamla och nya rön om våra smeder och deras arbetsplatser. Medlemmar deltar aktivt med artiklar och bilder. Mer information om FFS och hur man blir medlem finns på föreningens hemsida. **smedforskning.se**. Örjan Hedenberg
Förening för Smedsläktsforskning

Polisunderrättelser - kommentar

På årsmötet, när Mats berättade om PU (polisunderrättelser,) frågade någon i publiken om hur många polisdistrikt PU gick ut till. Jag hade på tungan över 500, men var inte säker så jag sa inget.

Men, jag har inte kunnat släppa tanken, för egen del, därför har jag bl.a. sökt på internet efter svaret.

Under min tid inom myndigheten minskade och förändrades distriktet också. Jag anställdes aug. 1965 och gick i pension 2006. Jag började inom Huddinge polisdistrikt som då omfattade Huddinge och Botkyrka kommuner. Under några år ingick också Salems kommun i Huddinge polisdistrikt. Men i mitten av 1990-talet slog man ihop Huddinge och Handens polisdistrikt till Södertörns polismästar-distrikt. Då kom Salems kommun att återförpassas till Södertälje. Så idag omfattar Södertörns polismästar-distrikt Huddinge, Haninge, Bot-

kyrka och Nynäshamns kommuner. Här är lite svar/utdrag, från bl.a. Polismuseets hemsida.

Polisen blir statlig i hela Sverige
Genom beslut vid 1962 och 1964 års riksdagar beslutades det att polisen i hela Sverige skulle bli statligt styrd från år 1965. I samband med det minskades antalet polisdistrikt från över 500 till 119. Rikspolisstyrelsen skapas för att vara en samordnande myndighet för polisverksamheten. Sedan 1999 finns det 21 läns-polismyndigheter som geografiskt motsvarar Sveriges 21 län. Idag finns det ca 20 000 poliser i Sverige. Inom polisorganisationen finns också anställda som inte är poliser och totalt har polisen drygt 27 000 anställda. Polisens organisation består av Rikspolisstyrelsen, 21 polismyndigheter som motsvarar Sveriges län samt Statens Kriminaltekniska laboratorium.

Från 1939 utgavs PU av Statens